

Чортюк Ю. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
Сумський державний університет, Україна;
e-mail: y.chortok@econ.sumdu.edu.ua; ORCID ID: 0000-0001-5263-0555*

Євдокимова А. В.

*кандидат технічних наук,
Сумський державний університет, Україна;
e-mail: a.yevdokymova@management.sumdu.edu.ua; ORCID ID: 0000-0001-6456-4436*

Зачко О. Б.

*доктор технічних наук, професор,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Україна;
e-mail: zachko@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-3208-9826*

Євдокимов А. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
Сумський державний університет, Україна;
e-mail: evdokimov_a@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-2491-0557*

Мірошниченко О. В.

*кандидат економічних наук,
Сумський державний університет, Україна;
e-mail: o.miroshnychenko@uabs.sumdu.edu.ua*

ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ КРОС-СЕКТОРНОГО ПАРТНЕРСТВА СТЕЙКХОЛДЕРІВ У РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД¹

Анотація. Присвячено формуванню моделі крос-секторного партнерства громади, влади і донорів у реалізації проєктів сталого розвитку громад. Особлива увага при цьому приділяється фінансовим аспектам крос-секторного партнерства сторін. Установлено сутність соціо-еколого-економічної відповідальності кожного зі стейкхолдерів згідно із запропонованою моделлю, також проаналізовано етапи її імплементації при реалізації конкретного проєкту сталого розвитку громад, досліджено основні нормативно-правові акти, які регламентують умови конкурсного відбору проєктів сталого розвитку громад, визначено основні умови фінансової підтримки реалізації проєктів сталого розвитку громад з урахуванням чисельності населення та рівня соціально-економічного розвитку регіонів відповідно до показника валового регіонального продукту, а також розглянуто основні схеми фінансування таких проєктів. Для забезпечення об'єктивності оцінювання проєктів сталого розвитку громад запропоновано фінансові критерії оцінки і вимоги до змісту проєктних пропозицій регіонального розвитку, що відображають схему співфінансування проєктів крос-секторного партнерства основних стейкхолдерів. Зроблено висновок про те, що фінансова підтримка проєктів сталого розвитку громад також зросла, що зумовлено збільшенням розмірів місцевих бюджетів унаслідок реформи децентралізації в Україні. А це, у свою чергу, по-перше, відкрило можливості до залучення грантових коштів до фінансування проєктів соціального, екологічного та економічного напрямів, ураховуючи специфіку і рівень регіонального розвитку цих сфер, а по-друге, активізувало участь самої громади у конструктивному співробітництві з органами місцевого самоврядування та донорськими фондами задля реалізації конкретних кроків із забезпечення сталого розвитку регіонів.

Ключові слова: стейкхолдер, громада, влада, донор, проєкт, сталий розвиток, соціо-еколого-економічна відповідальність.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 2; бібл.: 17.

¹ Матеріал підготовлено в рамках НДР «Корпоративна соціально-екологічна відповідальність для сталого розвитку: партнерство стейкхолдерів реального, фінансового і державного секторів економіки», № державної реєстрації 0117U003933.

Chortok Yu. V.

*Ph. D. in Economics, Associated Professor,
Sumy State University, Ukraine;*

e-mail: y.chortok@econ.sumdu.edu.ua; ORCID ID: 0000-0001-5263-0555

Yevdokymova A. V.

*Ph. D. in Technical Sciences,
Sumy State University, Ukraine;*

e-mail: a.yevdokymova@management.sumdu.edu.ua; ORCID ID: 0000-0001-6456-4436

Zachko O. B.

*Doctor of Technical Sciences, Professor,
Lviv State University of Life Safety, Ukraine;*

e-mail: zachko@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-3208-9826

Yevdokymov A. V.

*Ph. D. in Economics, Associated Professor,
Sumy State University, Ukraine;*

e-mail: evdokimov_a@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-2491-0557

Miroshnichenko O. V.

*Ph. D. in Economics,
Sumy State University, Ukraine;*

e-mail: o.miroshnychenko@uabs.sumdu.edu.ua

FINANCIAL ASPECTS OF STAKEHOLDERS CROSS-SECTOR PARTNERSHIP IN IMPLEMENTATION OF COMMUNITIES SUSTAINABLE DEVELOPMENT PROJECTS²

Abstract. The article is devoted to the formation of a cross-sector partnership model between the society, communities and donors according to the implementation of sustainable development projects for communities. Particular attention is paid to the financial aspects of the cross-sector partnership of the parties. The authors established the essence of the socio-ecological and economic responsibility of each of the stakeholders according to the proposed model, the stages of its implementation were also analyzed in the realization of a concrete project for the sustainable development of communities. The basic conditions for financial support for the implementation of projects for sustainable community development are determined taking into account the population and the level of socio-economic development of the regions. To ensure the objectivity of evaluation of projects for sustainable community development, there were suggested the financial evaluation criteria and requirements for the content of regional development project proposals, which reflect the co-financing scheme of cross-sector partnership of key stakeholders. The authors concluded that financial support for sustainable development projects for communities has also increased, due to the communities budgets increasing as a result of the decentralization reform in Ukraine. And this, in turn, opened the possibility of attracting grant funds to finance projects of social, environmental and economic directions, taking into account the specific features and level of regional development of these areas, and secondly, it has intensified the participation of the society itself in constructive cooperation with local government authorities and donor funds to take concrete steps to ensure sustainable development of the regions.

Keywords: stakeholders, community, authority, donor, project, sustainable development, socio-ecological and economic responsibility.

JEL Classification R51, R58

Formulas: 0; fig.: 1, tabl.: 2, bibl.: 17.

² The material is prepared according to the research work «Corporate Social and Environmental Responsibility for Sustainable Development: Stakeholders Partnership in the Real, Financial and Public Sectors of the Economy», № of state registration 0117U003933.

Чортюк Ю. В.

*кандидат экономических наук, доцент,
Сумский государственный университет, Украина;
e-mail: y.chortok@econ.sumdu.edu.ua; ORCID ID: 0000-0001-5263-0555*

Евдокимова А. В.

*кандидат технических наук,
Сумский государственный университет, Украина;
e-mail: a.yevdokymova@management.sumdu.edu.ua; ORCID ID: 0000-0001-6456-4436*

Зачко О. Б.

*доктор технических наук, профессор,
Львовский государственный университет безопасности жизнедеятельности, Украина;
e-mail: zachko@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-3208-9826*

Евдокимов А. В.

*кандидат экономических наук, доцент,
Сумский государственный университет, Украина;
e-mail: evdokimov_a@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-2491-0557*

Мирошниченко А. В.

*кандидат экономических наук,
Сумский государственный университет, Украина;
e-mail: o.miroshnychenko@uabs.sumdu.edu.ua*

ФИНАНСОВЫЕ АСПЕКТЫ КРОСС-СЕКТОРНОГО ПАРТНЕРСТВА СТЕЙКХОЛДЕРОВ В РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТОВ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ОБЩИН³

Аннотация. Посвящено формированию модели кросс-секторного партнерства общества, власти и доноров в реализации проектов устойчивого развития общин. Особое внимание при этом уделяется финансовым аспектам кросс-секторного партнерства сторон. Установлено сущность социо-эколого-экономической ответственности каждого из стейкхолдеров согласно предложенной модели, также проанализированы этапы ее осуществления при реализации конкретного проекта устойчивого развития общин, исследованы основные нормативно-правовые акты, регламентирующие условия конкурсного отбора проектов устойчивого развития общин, определены основные условия финансовой поддержки реализации проектов устойчивого развития общин с учетом численности населения и уровня социально-экономического развития регионов согласно показателя валового регионально продукта, а также рассмотрены схемы финансирования данных проектов. Для обеспечения объективности оценки проектов устойчивого развития общин предложены финансовые критерии оценки к содержанию проектных предложений регионального развития, которые отображают схему со-финансирования кросс-секторного партнерства основных стейкхолдеров. Сделан вывод о том, что финансовая поддержка проектов устойчивого развития общин также возросла, что обусловлено увеличением размеров местных бюджетов в результате реформы децентрализации в Украине. А это, в свою очередь, во-первых, открыло возможности привлечения грантовых средств к со-финансированию проектов социального, экологического и экономического направлений учитывая специфику и уровень регионального развития данных сфер, а во-вторых, активизировало участие самой общины в конструктивном сотрудничестве с органами власти и донорскими фондами для реализации конкретных шагов по обеспечению устойчивого развития регионов.

Ключевые слова: стейкхолдеры, община, власть, донор, проект, устойчивое развитие, социо-эколого-экономическая ответственность.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 2; библи.: 17.

³ Материал подготовлен в рамках НИР «Корпоративная социально-экологическая ответственность для устойчивого развития: партнерство стейкхолдеров реального, финансового и государственного секторов экономики», № государственной регистрации 0117U003933.

Вступ. Сьогодні в Україні реалізується достатньо велика кількість міжнародних проектів, діяльність яких тісно пов'язана з підтримкою процесів децентралізації влади як інструменту подолання критичних соціо-еколого-економічних проблем та забезпечення сталого розвитку громад за рахунок реалізації грантових проектів (наприклад, проекти DESPRO [1], ПРООН/МПВСР [2]). Аналіз подальшої діяльності громад та їх результатів у конкурсному відборі для участі в грантових проектах показує, що виконання проектів викликає підвищення соціальної активності та об'єднаності громад. Отримані конкретні результати дозволяють громадам покроково вирішувати гострі проблеми соціо-еколого-економічного розвитку. Але міжнародні проекти в більшості випадків мають чіткий перелік напрямків, які вони підтримують. Відсутність в цьому переліку бажаних для громади напрямків соціо-еколого-економічного розвитку призводить до обґрунтованого стратегічного планування розвитку громад та реалізації проектів за принципами співфінансування з різних джерел, в тому числі за рахунок донорських організацій.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Багаторічний досвід розвитку міжсекторного партнерства (моделі партнерства держави, бізнесу та громади) у країнах Європи доводить, що таке партнерство сприяє постійному та налагодженому діалогу у суспільстві. А тому в умовах проведення реформи децентралізації в Україні актуальним стає питання розробки і дотримання правил і принципів партнерства, конструктивного співробітництва громад, держави та донорів, тобто створення моделі, що сприятиме підвищенню соціо-еколого-екологічної відповідальності усіх учасників проектів, спрямованих на забезпечення сталого розвитку громад.

Підґрунтя для дослідження соціо-еколого-екологічної відповідальності стейкхолдерів сформували праці західних науковців Г. Боуена [3], К. Девіса [4], А. Керолла [5] та інших, які були присвячені формуванню наукової концепції корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) як обґрунтування необхідності відповідального відношення бізнесу до суспільства та навколишнього середовища.

Дослідження цієї проблематики вітчизняними науковцями в контексті аналізу проблем сталого розвитку здійснювалося у працях: Л. Корнійчук та В. Шевчука [6], І. Макаренко та ін. [7], І. Сотник [8] та ін.

Особливості сталого розвитку громади досліджували у своїх працях А. Ткачук та М. Дацишин [10]. Досить докладно моделі партнерства держави, бізнесу та громади проаналізовані в праці [11]. Проте, огляд наукової літератури за обраною тематикою показав, що фінансові аспекти крос-секторного партнерства стейкхолдерів у реалізації проектів сталого розвитку громад залишаються поза увагою науковців, а значить є недостатньо вивченими.

Мета статті полягає у дослідженні фінансових аспектів моделі крос-секторного партнерства громад, органів влади та донорів (бізнес-структур, міжнародних організацій тощо) у реалізації проектів сталого розвитку громад в Україні.

Результати дослідження. Спираючись на роботу [12], можна стверджувати, що крос-секторне партнерство — це партнерство, елементи якого агреговані у три сектори: державний (політичний), фінансовий (бізнес-сектор) та громадський (третій сектор). Це вигідна співпраця для розв'язання соціальних проблем, що є корисною кожній зі сторін та мешканцям території, де вона реалізується.

Таким чином, під партнерством стейкхолдерів у реалізації проектів сталого розвитку громад ми розуміємо цілісну взаємодію між органами влади та самоврядування з одного боку та громадою і донорами — з іншого, що передбачає сукупну участь стейкхолдерів різного рівня ієрархії у розв'язанні нагальних соціальних, економічних та екологічних проблем для забезпечення сталого розвитку громади.

Ми погоджуємося з автором праці [11] щодо визначального впливу місцевої громади у крос-секторному партнерстві, оскільки саме вона ризикує здоров'ям своїх учасників у разі низької соціо-еколого-економічної відповідальності бізнесу. У питанні гарантій якісного навколишнього середовища вважаємо, що основну роль має відігравати влада (органи

державної чи місцевої влади), на яку покладено функцію контролю за дотриманням чинного законодавства. Донори (бізнес-структури, міжнародні організації) мають дотримуватися норм законодавства та відповідати на запити громади, члени якої, у тому числі, можуть бути їх клієнтами, споживачами і впливати результати їх діяльності. Таким чином, ми бачимо, що громаді необхідно повноцінно взаємодіяти з бізнесом, міжнародними донорськими організаціями і владою для задоволення власних інтересів [11].

За своєю сутністю партнерство громади, органів влади та донорів (бізнес-структур та міжнародних фондів) відповідає основним принципам діяльності визнаної моделі потрійної спіралі Г. Іцковіца [13]. Ефективність даної моделі пояснюється врахуванням інтересів усіх зацікавлених сторін (стейкхолдерів) у досягненні поставленої мети. Вона демонструє взаємодію трьох зазначених стейкхолдерів в контексті соціо-еколого-економічної відповідальності при реалізації проектів сталого розвитку громад (Табл. 1).

Таблиця 1

Соціо-еколого-економічна відповідальність стейкхолдерів при реалізації проектів сталого розвитку громад

Тип стейкхолдера	Сутність соціо-еколого-економічної відповідальності
Громада	Забезпечення активної позиції щодо вирішення питань забезпечення сталого розвитку на своїй території.
Влада	Забезпечення ефективного управління державою та належного соціального, інноваційного, економічного, екологічного, культурного, духовного розвитку суспільства, а також досягнення проголошених цілей, здійснення програм, виконання зобов'язань та стабільне підвищення якості життя в країні.
Донори	Фінансування програм та проектів сталого розвитку громад з боку фінансових інститутів, бізнес-структур, міжнародних фондів тощо та створення сприятливих умов для подальшого розвитку без залученої фінансової допомоги.

Джерело: Розроблено за [11].

Процес імплементації запропонованої моделі у розрізі соціо-еколого-економічної відповідальності стейкхолдерів при реалізації конкретного проекту нами запропоновано розглядати у кілька етапів (Рис.1):

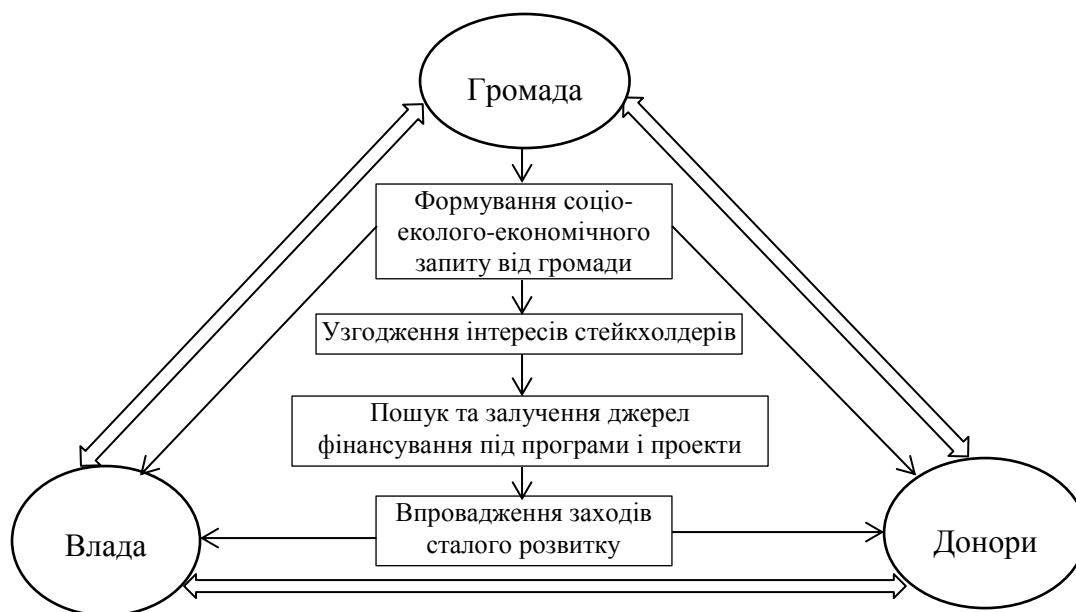

Рис.1. Модель крос-секторного партнерства стейкхолдерів у розрізі їхньої соціо-еколого-економічної відповідальності при реалізації проекту сталого розвитку громади

Джерело: Розроблено за [11].

Етап 1. Громада формує запит на вирішення конкретних соціальних, екологічних та економічних проблем.

Етап 2. Визначаються шляхи вирішення проблем, роль кожного з суб'єктів у цьому процесі та узгодження інтересів усіх стейкхолдерів. На цьому етапі органи влади повинні у межах своєї компетенції забезпечити відповідні умови для ведення діалогу між сторонами, надати нормативно-правовий супровід, здійснювати координацію діяльності щодо проведення заходів соціо-еколого-економічної відповідальності у рамках державних чи регіональних соціальних, економічних програм та еколого-орієнтованих проектів.

Етап 3. Здійснення конкретних заходів соціо-еколого-економічної відповідальності, які мають бути не поодинокими, а носити системний характер. Під час цього етапу громадськість повинна виконувати функції контролю та інформування.

Етап 4. Здійснення пошуку джерел фінансування програм та проектів. Оцінка можливості залучення донорів — міжнародних фондів, підприємств, банків тощо, до фінансування проектів. Отримання коштів.

Етап 5. Моніторинг та оцінка ефективності здійснених заходів, та, за необхідності, коригування діяльності [11].

Іншим прикладом розбудови сталого розвитку громад є проекти, що здійснюються за фінансової підтримки ДФРР (державного фонду регіонального розвитку). Згідно з [14] та [15] конкурс проектів здійснюється за таким переліком програм: інноваційна економіка та інвестиції, сільський розвиток, розвиток туризму, розвиток людського потенціалу та загальноукраїнська солідарність. Авторами роботи [16] було проаналізовано ефективність використання коштів ДФРР у п'яти регіонах (Одеському, Львівському, Луганському, Чернігівському та Чернівецькому) і зазначено, що абсолютну більшість поданих та підтриманих проектів складають саме проекти соціально-екологічного спрямування. Це пояснюється прагненням громад забезпечити належні умови соціальної інфраструктури та підвищити екологічну безпеку життя.

Інша схема фінансування передбачена для проектів регіонального розвитку в рамках Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування. На конкурс приймаються лише проекти і програми, що розроблені та подані органами самоорганізації населення, зокрема громадами. При цьому зазначається, що учасники конкурсу можуть залучати організації-партнерів, у тому числі міжнародні грантові фонди для реалізації своїх проектів.

Розглянемо, яким чином відбувається фінансування зазначених проектів:

1) грантова підтримка DESPRO, як правило, коливається у межах 35—40% вартості проекту, решту коштів на виконання проектів надають бюджети різних рівнів (сільський, районний, обласний), громади [1];

2) фінансова підтримка проектів відбувається в рамках схеми розподілу ДФРР коштів між всіма областями, яка передбачає: 80 % коштів — відповідно до чисельності населення, яке проживає у відповідному регіоні; 20 % коштів — з урахуванням рівня соціально-економічного розвитку регіонів відповідно до показника валового регіонального продукту в розрахунку на одну особу (для регіонів, у яких цей показник менше 75% середнього показника по Україні) [14, 15];

3) проекти, що виграють конкурс, фінансуються за рахунок обласних та місцевих бюджетів та інших коштів, не заборонених чинним законодавством (бізнес-структур, міжнародних організацій тощо), на які щорічно при формуванні бюджетів закладаються кошти на відповідний бюджетний період в рамках Всеукраїнського конкурсу проектів та програм розвитку місцевого самоврядування [17].

Таким чином, усі зазначені фінансові умови конкурсного відбору проектів сталого розвитку громад можна представити як табл. 2.

Фінансові критерії оцінки та вимоги до змісту проектів сталого розвитку громад

№ з/п	Назва критерію	Сутність критерію	Елементи критерію	Сутність елементу	Місце в проекті
1	Мінімальність обсягу коштів, що запитуються від конкурсу	Оцінка за критерієм 1 (K1) розраховується за формулою: $K1 = 1 - \Phi / K$	1.1. Φ — кошти фонду	Кошти, що запитуються учасником як співфінансування проекту з боку фонду конкурсу	Оцінки по критерію 1, 2, 3 та 4 розраховують на основі даних, що містяться у бюджетних формах та додатках, що мають документально підтвердити співфінансування з боку громади і партнерів
			1.2. K — обсяг коштів загального кошторису проекту	Загальна вартість проекту	
2	Максимальність обсягу коштів, що залучені громадою з небюджетних джерел	Оцінка за критерієм 2 (K2) розраховується за формулою: $K2 = 1 - B / (K - \Phi)$	2.1. B — кошти бюджетного співфінансування, залученого громадою	Власні кошти громади + кошти інших організацій	
			2.2. Φ — кошти фонду	Кошти, що запитуються громадою, як співфінансування проекту з боку фонду конкурсу	
			2.3. K — обсяг коштів загального кошторису проекту	Загальна вартість проекту	
3	Обґрунтованість і прозорість видатків з коштів конкурсу	Оцінка за критерієм 3 (K3) розраховується за формулою: $K3 = OF / \Phi$	3.1. OF — обґрунтовані видатки з коштів фонду конкурсу	Показники OF та AF, що необхідні для обрахунку оцінок по критеріях 3 та 4, виявляються експертами під час аналізу проектної пропозиції, перш за все, за результатами розгляду бюджетних документів та додатків	
			3.2. Φ — кошти фонду	Кошти, що запитуються громадою як співфінансування проекту з боку фонду конкурсу	
4	Мінімальність адміністративних видатків з коштів конкурсу	Оцінка за критерієм 4 (K4) розраховується за формулою: $K4 = 1 - AF / \Phi$	4.1. AF — адміністративні видатки з коштів фонду конкурсу	Адміністративні витрати відображають і накопичують протягом року витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства (загальногосподарські витрати)	
			4.2. Φ — кошти фонду	Кошти, що запитуються громадою як співфінансування проекту з боку фонду конкурсу	

Джерело: Розроблено за [18].

Зважаючи на вищевикладене, можна стверджувати, що сталий розвиток найефективніше забезпечувати на регіональному рівні, враховуючи процеси децентралізації. Оскільки після реформ розміри місцевих бюджетів значно збільшилися, то і фінансова

підтримка проектів сталого розвитку громад також зросла. На цій підставі можна зробити висновок, що завдяки успішній реалізації грантових проектів з'явилися підстави до формування сталого розвитку громад. Безперечним є те, що саме фінансова підтримка активізувала роботу громад в напрямку покращення соціо-еколого-економічного стану в регіоні.

Висновки. На основі проведеного в рамках статті дослідження можна зробити такі основні висновки.

В Україні неможливо застосовувати універсальні моделі сталого розвитку громад. Це зумовлено також тим, що в Україні не існує універсальних моделей регіонального розвитку з огляду на різницю в економічних структурах, спеціалізацією та компетенцією регіонів у сфері досліджень, технологічного розвитку, інновацій та знань.

У таких умовах доцільно здійснювати підтримку активності громад у розбудові сталого розвитку за рахунок коштів донорів — міжнародних організацій, бізнес-структур. Але при цьому слід змінити практику надання грантів за попередньо визначеними вузькими напрямками соціально-економічного розвитку. Потрібно змінити концепцію відбору проектів і в цілому вибрати критерій максимізації інтегрального соціо-еколого-економічного ефекту від усіх грантових проектів, які будуть підтримуватись донорами при відомих фінансових обмеженнях і графіку фінансування. До фінансування рекомендуються ті проекти, комбінація яких забезпечує максимізацію соціо-еколого-економічного ефекту всього портфелю, а не окремих грантових проектів.

Слід зазначити, що в українських реаліях запровадження механізму партнерства влади, донорів і громад загальмовує ряд обмежень. Зокрема, це недосконалість законодавчої бази для організації ефективного партнерства. Занепокоєння викликає і той факт, що бізнес та владні інститути не завжди сприймають громаду як повноцінного партнера, здатного вести діалог та відстоювати свої інтереси і, по суті, не сприймають модель партнерства. Разом з тим, громадськість також демонструє інертне ставлення до вирішення соціальних, екологічних та економічних питань, перекладаючи відповідальність за них на державу. А це, у свою чергу, заважає активному розвитку держави в цілому.

Запропонована модель партнерства стейкхолдерів у реалізації проектів для забезпечення сталого розвитку громад демонструє взаємодію трьох інституцій — влади, донорів і громади — в контексті соціо-еколого-економічної відповідальності проектів громад. У подальшому доцільно провести дослідження щодо виявлення найбільш актуальних напрямків сталого розвитку громад та факторів, які впливають на ступінь активності громади. Найбільш відкритим питанням залишається пошук єдиного підходу до кількісного опису соціо-еколого-економічних ефектів, які мають різну природу. На вирішенні саме цих питань слід сконцентруватись у подальших дослідженнях за тематикою, пов'язаною з формуванням грантових проектів соціо-еколого-економічного розвитку громад, які підтримуються міжнародними організаціями.

Література

1. Галушкіна Т. П. «Зелений» вектор розвитку економіки України / Т. П. Галушкіна // Економіст. - 2011. - № 11. - С. 4-7.
2. Грішнова О. Соціальна відповідальність у контексті подолання системної кризи в Україні [Електронний ресурс] / О. А. Грішнова // Демографія та соціальна економіка. — 2011. — № 1 (15). — Режим доступу : https://dse.org.ua/archive/15/15_3.html.
3. Bowen H. R. Social Responsibilities of the Businessman / H. R. Bowen. — New York : Harper & Row, 1953.
4. Davis K. Can business afford to ignore social responsibilities? / K. Davis // California Management Review. — 1960. — № 2 (3). — Vol. 2. — P. 70—76.
5. Carroll A. B. Corporate social responsibility: Evolution of definitional construct / A. B. Carroll // Business and Society. — 1999. — № 38 (3). — P. 268—295.
6. Корнійчук Л. Сталий розвиток і глобальна місія України / Л. Корнійчук, В. Шевчук // Економіка України. — 2009. — № 4. — С. 4—13.
7. Makarenko I. A. Sustainability information disclosure as an instrument of marketing communication with stakeholders: markets, social and economic aspects / T. A. Vasilieva, S. V. Leonov, I. A. Makarenko, N. Sirkovska // Маркетинг і менеджмент інновацій. — 2017. — № 4. — С. 350—357. doi:10.21272/mmi.2017.4-31.
8. Sotnyk I. Management of Renewable Energy Innovative Development in Ukrainian Households: Problems of Financial Support / I. Sotnyk, I. Shvets, L. Momotiuk, Yu. Chortok // Marketing and Management of Innovations. — 2018. — № 4. — P. 150—160. doi:10.21272/mmi.2018.4-14.
9. Local economic development: a primer developing and implementing local economic development strategies and action plans / World Bank. — Washington, D.C., 2003.

10. Ткачук А. Внутрішні та зовнішні ресурси для розвитку громади, або Чому брак грошей не є первинною проблемою громади? / А. Ткачук, М. Дацишин. — Київ : ІКЦ «Легальний статус», 2016 — 152 с.
11. Petrushenko Yu. Impact of the participatory financing of international development projects on social capital of the local communities / Yu. Petrushenko, N. Kostyuchenko, D. Smolennikov, A. Vorontsova // *Problems and Perspectives in Management*. — 2017. — № 15 (3). — P. 183—192. doi:10.21511/ppm.15(3-1).2017.02.
12. Звонар В. П. Міжсекторне партнерство як механізм реалізації регіональної соціальної політики : концепція для України : монографія / В. П. Звонар. — Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2009. — 300 с.
13. Etzkowitz H. The Innovating Region: Towards a Theory of Knowledge Based Regional Development / H. Etzkowitz, M. Klofsten // *Research Management*. — 2005. — № 35 (3). — P. 243—255.
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2017 р. № 955 «Про внесення змін до порядків, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 827» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP170955.html.
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 827 «Деякі питання фінансування програм та проєктів регіонального розвитку» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP160827.html.
16. Калашнікова О. С. Чи ефективно регіони використовують кошти ДФРР? / О. С. Калашнікова. — Одеса : ПП «Євродрук», 2017. — 44 с.
17. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. № 64 «Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс проєктів та програм розвитку місцевого самоврядування» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/64-2003-p>.

Стаття рекомендована до друку 16.09.2019

© Чортюк Ю. В., Євдокимова А. В.,
Зачко О. Б., Євдокимов А. В.,
Мірошніченко О. В.,

References

1. Halushkina, T. P. (2011). «Zelenyi» vektor rozvytku ekonomiky Ukrainy [«Green» vector of economic development of Ukraine]. *Ekonomist — Economist*, 11, 4—7 [in Ukrainian].
2. Hrishnova, O. (2011). Sotsialna vidpovidalnist u konteksti podolannia systemnoi kryzy v Ukraini [Social responsibility in the context of overcoming the systemic crisis in Ukraine]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika — Demography and social economy*, 1 (15). Retrieved from <https://dse.org.ua/archiv/15/3.pdf> [in Ukrainian].
3. Bowen, H. R. (1953). *Social Responsibilities of the Businessman*. New York: Harper & Row.
4. Davis, K. (1960). Can business afford to ignore social responsibilities? *California Management Review*, 2 (3), 2, 70-76.
5. Carroll, A. B. (1999). Corporate social responsibility: Evolution of definitional construct. *Business and Society*, 38 (3), 268—295.
6. Korniiichuk, L., & Shevchuk, V. (2009). Stalyi rozvytok i hlobalna misiia Ukrainy [Sustainable development and global mission of Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy — Economy of Ukraine*, 4, 4—13 [in Ukrainian].
7. Makarenko, I. A., Vasilieva, T. A., Lieonov, S. V., & Sirkovska, N. (2017). Sustainability information disclosure as an instrument of marketing communication with stakeholders: markets, social and economic aspects. *Marketing i menedzhment innovatsii — Marketing and Management of Innovations*, 4, 350—357. doi:10.21272/mmi.2017.4-31.
8. Sotnyk, I., Shvets, I., Momotiuk, L., & Chortok, Yu. (2018). Management of Renewable Energy Innovative Development in Ukrainian Households: Problems of Financial Support. *Marketing and Management of Innovations*, 4, 150—160. doi:10.21272/mmi.2018.4-14
9. World Bank. (2003). *Local Economic Development. Primer A. Developing and Implementing Local Economic Development Strategies and Action Plans*. Washington, D.C.
10. Tkachuk, A., & Datsyshyn, M. (2016). *Vnutrishni ta zovnishni resursy dlia rozvytku hromady, abo Chomu brak hroshei ne ye pervynnoiu problemoiu hromady? [Internal and external resources for community development, or Why is lack of money a primary problem for the community?]*. Kyiv: IKTs «Lehalnyi status» [in Ukrainian].
11. Smolennikov, D., Petrushenko, Yu., Kostyuchenko, N., & Vorontsova, A. (2017). Impact of the participatory financing of international development projects on social capital of the local communities. *Problems and Perspectives in Management*, 15 (3), 183—192. doi:10.21511/ppm.15(3-1).2017.02.
12. Zvonar, V. P. (2009). *Mizhsektorne partnerstvo yak mekhanizm realizatsii rehionalnoi sotsialnoi polityky: kontseptsiiia dlia Ukrainy [Intersectoral partnership as a mechanism for implementing regional social policy: a concept for Ukraine]*. Lutsk: Volyn. nats. un-t im. Lesi Ukrainky [in Ukrainian].
13. Etzkowitz, H., & Klofsten, M. (2005). The Innovating Region: Towards a Theory of Knowledge Based Regional Development. *Research Management*, 35 (3), 243—255.
14. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2016). *Postanova vid 1 hrudnia 2017 r. № 955 «Pro vnesennia zmin do poriadkiv, zatverdzenykh postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 16 lystopada 2016 r. № 827» [Resolution of December 1, 2017 № 955 «On Amendments to the Procedures Approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 16, 2016 № 827»]*. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP170955.html [in Ukrainian].
15. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2016). *Postanova vid 16 lystopada 2016 r. № 827 «Deiaki pytannia finansuvannia prohrum ta proektiv rehionalnoho rozvytku» [Resolution of November 16, 2016 № 827 «Some Issues of Financing Regional Development Programs and Projects»]*. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP160827.html [in Ukrainian].
16. Kalashnikova, O. Ye. (2017). *Chy efektyvno rehiony vykorystovuiut koshty DFRR? [Are regions effectively using the resources of the Federal State Property Fund?]*. Odesa: Yevrodruk [in Ukrainian].
17. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2003). *Postanova vid 18 sichnia 2003 r. № 64 «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Vseukrainskyi konkurs proektiv ta prohrum rozvytku mistvevoho samovriaduvannia» [Resolution of January 18, 2003 № 64 «On Approval of the Regulations on the All-Ukrainian Competition for Local Government Projects and Programs»]*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/64-2003-p> [in Ukrainian].

The article is recommended for printing 16.09.2019

© Chortok Yu. V., Yevdokymova A. V.,
Zachko O. B., Yevdokymov A. V.,
Miroshnichenko O. V